

CÀTEDRA D'ECONOMIA
LOCAL i REGIONAL
Universitat Rovira i Virgili

Les dones empresàries a les Terres de l'Ebre

Una aproximació territorial, sectorial i de dimensió empresarial

Miquel Àngel Bové Sans i Dolors Setó Pamies

Tortosa, 7 de març de 2025

1. Introducció

La incorporació de les dones al mercat laboral, a partir de la meitat del segle XX, ha suposat una veritable revolució social, amb implicacions importants per al desenvolupament econòmic i social, enfortint els valors democràtics, canviant els models familiars, i permeten una major independència i reconeixement de les dones

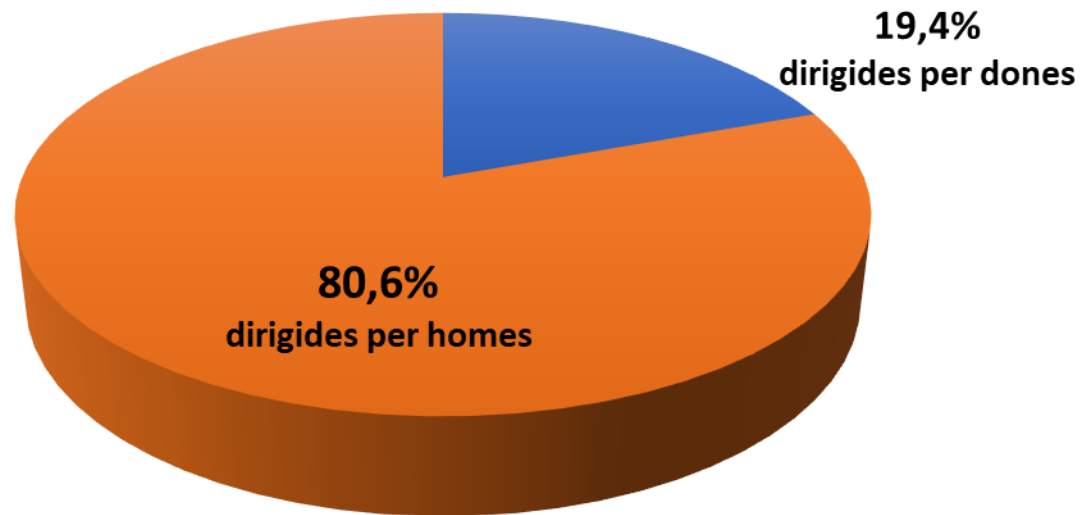
Diverses investigacions demostren que l'entrada cada cop més gran de les dones al món laboral ha estat el principal motor de creixement de l'economia a nivell global, i moltes institucions han establert la igualtat de gènere com una prioritat bàsica en les seves estratègies de desenvolupament social i econòmic

La igualtat de gènere en posicions executives a les empreses permet contribuir a un canvi cultural en les societats, establint les bases per crear societats més justes que respectin els drets humans i la diversitat, contribuint així al progrés social i econòmic

Diversos estudis han ressaltat les implicacions positives de la diversitat de gènere en els resultats econòmics i financers de les empreses, però també en el seu impacte social i mediambiental, remarcant la influència de l'estil de lideratge de les dones

1. Introducció

Distribució de les empreses de les Terres de l'Ebre segons siguin dirigides per dones o per homes, 2022

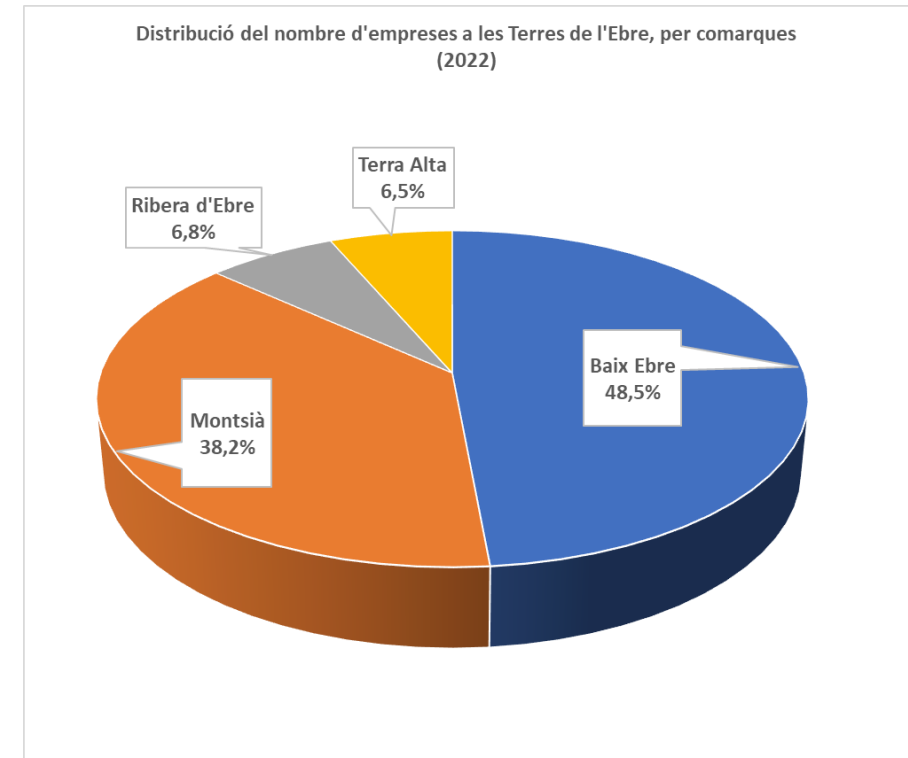
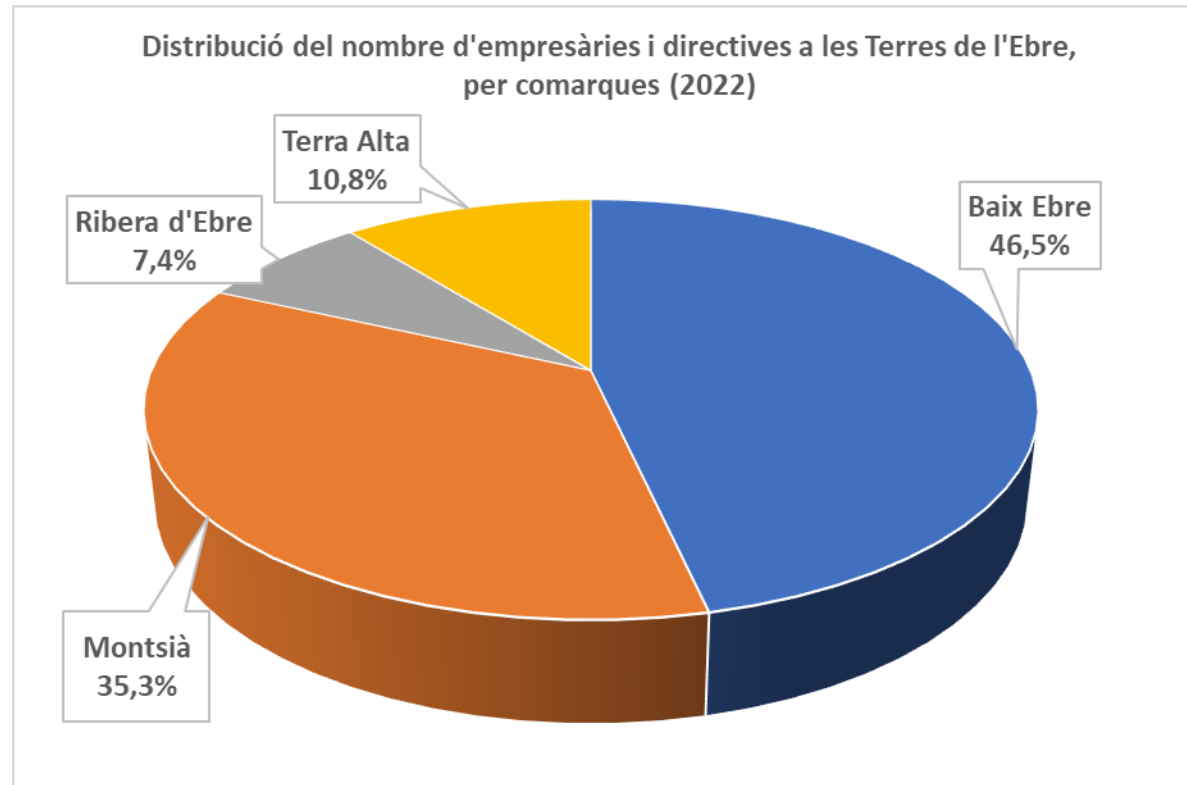
L'objectiu principal d'aquest treball és obtenir una primera descripció de quina és la situació de les dones empresàries a les Terres de l'Ebre, a partir de l'anàlisi de la seva localització territorial, la seva distribució per sectors d'activitat i per dimensió empresarial.

L'anàlisi s'ha fet a partir de la **informació disponible** en la base de dades dels comptes anuals presentats al Registre Mercantil, per al 2022. On apareixen les persones en la direcció executiva de l'empresa.

Nombre total d'empreses a les Terres de l'Ebre	1412	100,0%
Nombre d'empreses dirigides per dones TTEE	274	19,4%
Nombre d'empreses dirigides per homes TTEE	1138	80,6%
SABI, 2022		

Aquests % son molt semblants als obtinguts per al conjunt de **Catalunya**, també per al 2022, en un estudi d'Acció (2024), on el **19%** dels càrrecs directius eren dones i el **81%** eren homes.

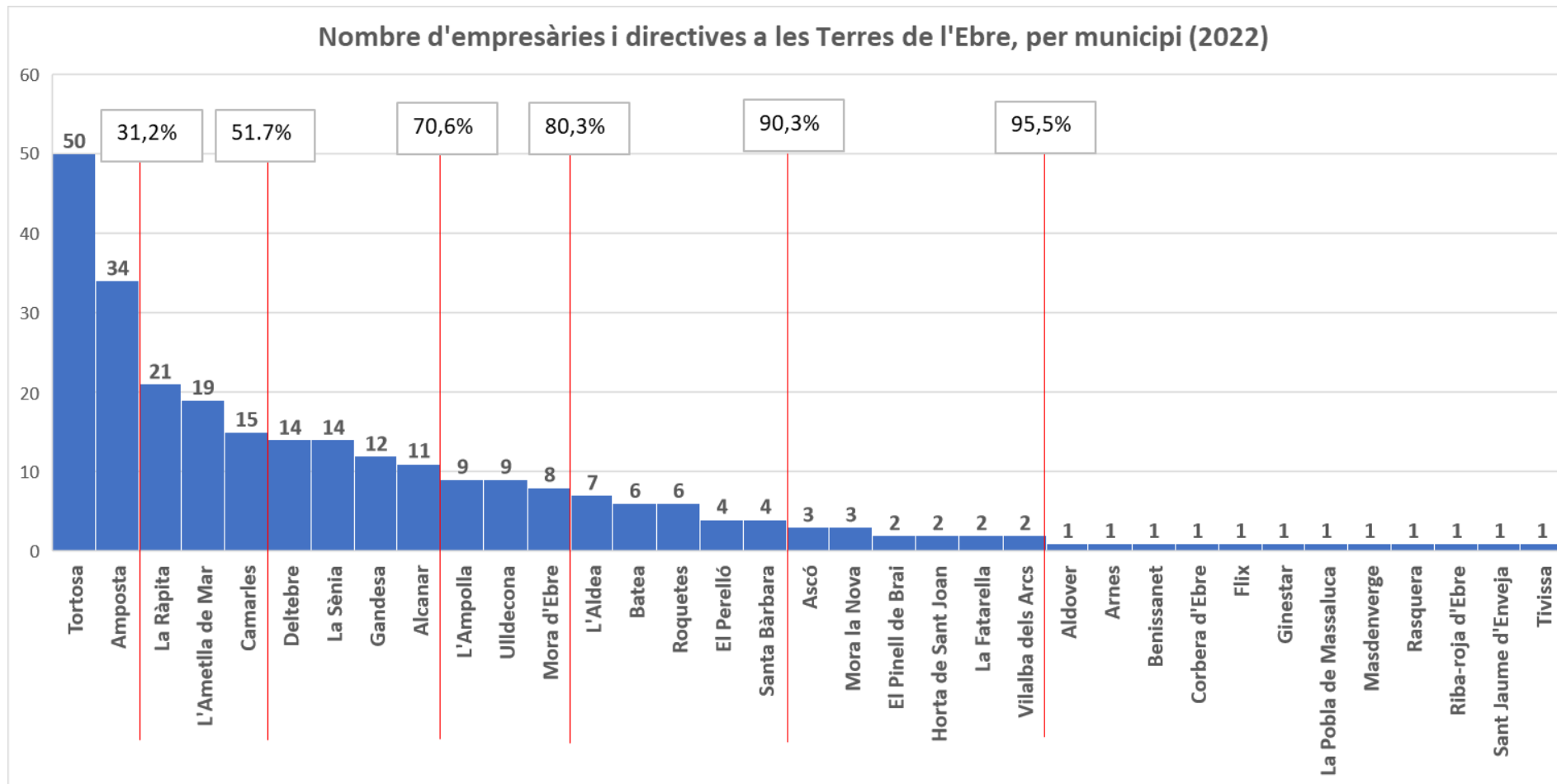
2. Localització territorial

Existeix un lleuger major pes d'empresàries al **Baix Ebre** (46,5%), respecte al **Montsià** (35,3%), si ho comparem amb la població comarcal, que és del 43,8% i del 37,8%, respectivament. És a dir, tenen **més empresàries per habitant** (també passa amb els homes). Però, si ho comparem amb el total d'empreses, tenim una millor distribució comarcal de les dones empresàries que dels homes.

És a dir, les comarques de l'interior tenen una mica més de pes quan comptem només les empreses dirigides per dones que quan comptem totes les empreses. També es pot destacar, que la **Terra Alta** (10,8%), amb menys població, hi ha més dones empresàries que a la **Ribera d'Ebre** (7,4%)

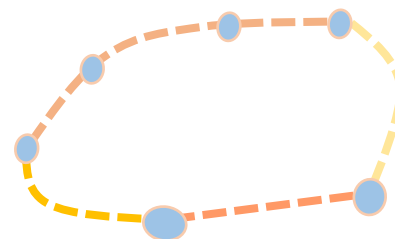
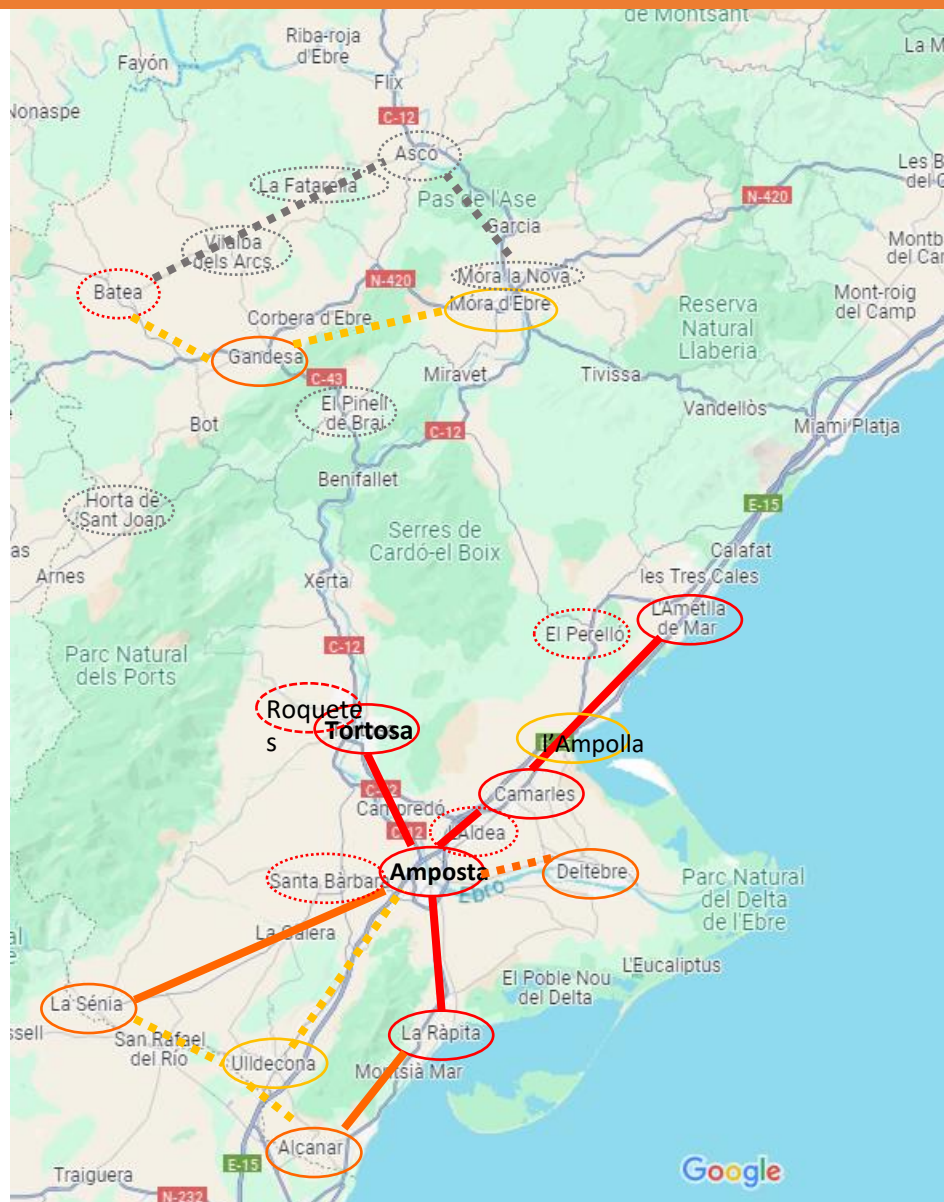
2. Localització territorial

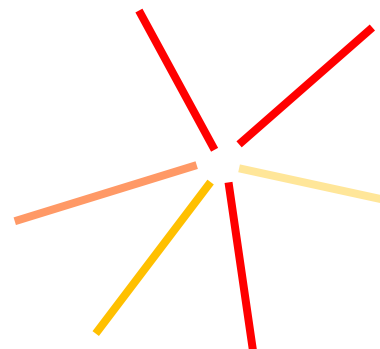
L'eix Tortosa i Amposta concentren el **31,2%** de les empresàries i directives de les Terres de l'Ebre

Si hi afegim tres municipis més: **la Ràpita, l'Ametlla de Mar i Camarles**, ja superen el 50%. És a dir, que 5 municipis concentren el 51,7% de les empresàries de les Terres de l'Ebre. Per tant, tenim una molt elevada concentració en pocs municipis, ja que les TTEE té 51 municipis. De manera que, **el 9,8% dels municipis concentren el 51,7%** o que el 33% dels municipis (que son 17) concentren el 90% de les empresàries

2. Localització territorial

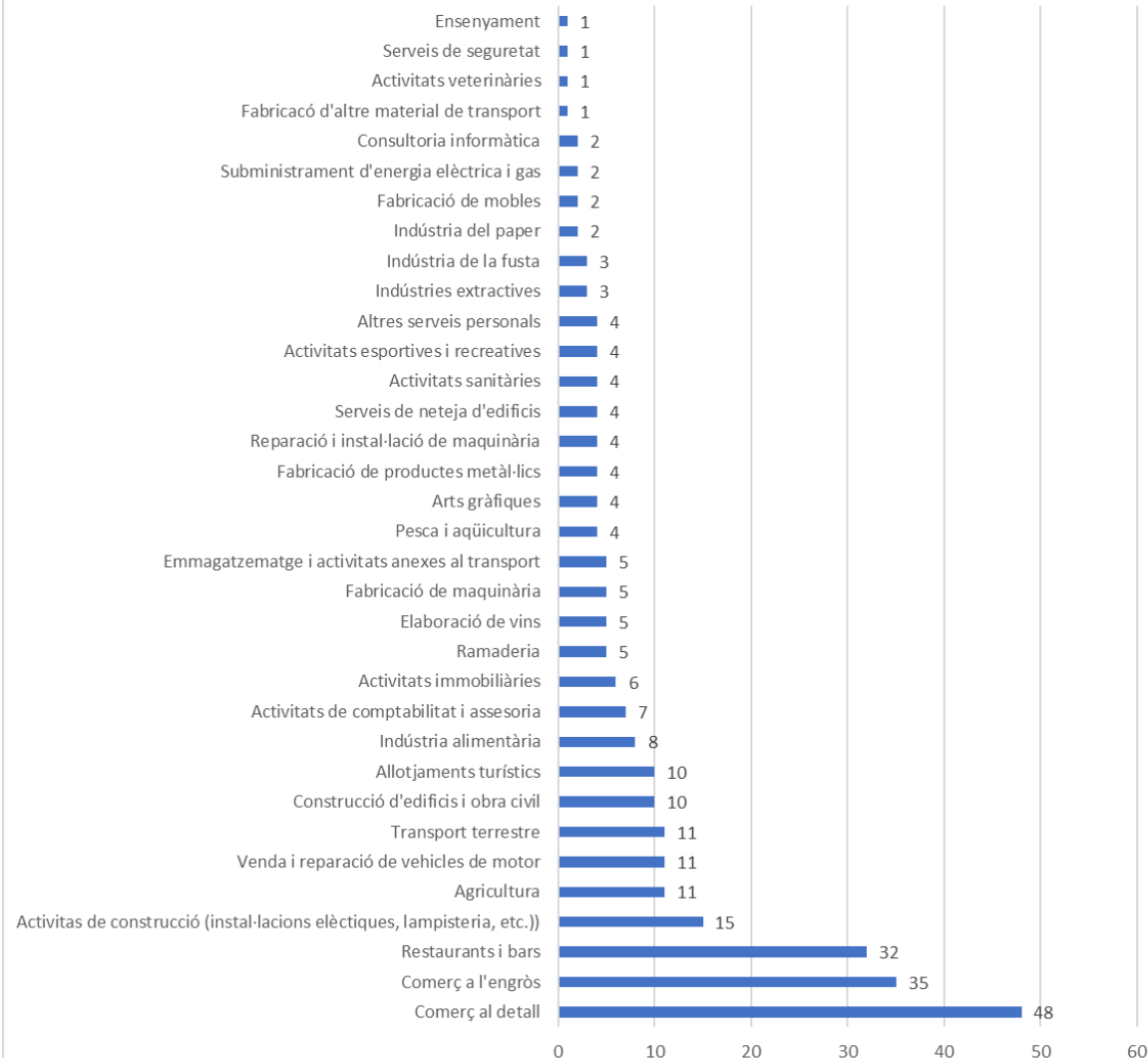
La **corona interior**, amb l'eix Gandesa – Móra d'Ebre, representa el **15%** de les empresàries de les Terres de l'Ebre, però amb un major pes dels municipis de la **Terra Alta (64%)** que els de la **Ribera d'Ebre (36%)**.

L'eix Tortosa – Amposta ampliat (**l'estrella sud**) concentra el **81%** de les empresàries de les Terres de l'Ebre, amb un nivell similar al pes de la població del Baix Ebre i el Montsià. Seguint el **tram final del riu Ebre i l'eix de la costa**.

3. Distribució sectorial de l'activitat

Nombre d'empreses dirigides per dones, per tipus activitat, a les Terres de l'Ebre, 2022

Nombre d'empreses a les Terres de l'Ebre, per sectors d'activitat, CNAE-2009 (2022)

Sector	Empreses	% Total	% Sectorial
Agricultura	11	4,0%	4,0%
Ramaderia	5	1,8%	5,8%
Pesca i aqüicultura	4	1,5%	7,3%
Indústries extractives	3	1,1%	8,4%
Indústria alimentària	8	2,9%	11,3%
Elaboració de vins	5	1,8%	13,1%
Indústria de la fusta	3	1,1%	14,2%
Indústria del paper	2	0,7%	15,0%
Arts gràfiques	4	1,5%	16,4%
Fabricació de productes metàl·lics	4	1,5%	17,9%
Fabricació de maquinària	5	1,8%	19,7%
Fabricació d'altre material de transport	1	0,4%	20,1%
Fabricació de mobles	2	0,7%	20,8%
Reparació i instal·lació de maquinària	4	1,5%	22,3%
Subministrament d'energia elèctrica i gas	2	0,7%	23,0%
Construcció d'edificis i obra civil	10	3,6%	26,6%
Activitats de construcció (instal·lacions elèctriques, la	15	5,5%	32,1%
Venda i reparació de vehicles de motor	11	4,0%	36,1%
Comerç a l'engròs	35	12,8%	48,9%
Comerç al detall	48	17,5%	66,4%
Transport terrestre	11	4,0%	70,4%
Emmagatzematge i activitats annexes al transport	5	1,8%	72,3%
Allotjaments turístics	10	3,6%	75,9%
Restaurants i bars	32	11,7%	87,6%
Consultoria informàtica	2	0,7%	88,3%
Activitats immobiliàries	6	2,2%	90,5%
Activitats de comptabilitat i assessoria	7	2,6%	93,1%
Activitats veterinàries	1	0,4%	93,4%
Serveis de seguretat	1	0,4%	93,8%
Serveis de neteja d'edificis	4	1,5%	95,3%
Ensenyament	1	0,4%	95,6%
Activitats sanitàries	4	1,5%	97,1%
Activitats esportives i recreatives	4	1,5%	98,5%
Altres serveis personals	4	1,5%	100,0%
Total	274	100,0%	

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del SABI

3. Distribució sectorial de l'activitat

El **30,3%** de les empreses es dediquen al **sector del Comerç**, amb un 17,5% al **Comerç al detall** i un 12,8% al **Comerç a l'engròs**.

Si hi afegim la **Venda i reparació de vehicles** (4%), s'arriba al **34%**, de les empreses dirigides per dones.

En les empreses de comerç al detall hi predominen els **establiments d'alimentació** (33,3%), seguit de les **botigues de roba i sabates** (14,6%). A més distància trobem **botigues de mobles, ferrateries i benzineres** (amb un 8,3% cadascuna) i **botigues d'electrodomèstics** amb un 6,2%).

Si afegim l'11,7% que representen els **Restaurants i Bars**, aquests tres primers tipus d'activitat, ja representen el 42% de les empreses dirigides per dones. Però cal destacar el major pes de les dones al cap davant dels **Restaurants** (87,5%) que dels **de Bars** (12,5%).

Si hi afegim les empreses d'**Allotjament turístic** (3,6% del total d'empreses), tenim que globalment el sector de l'**Hosteleria** representa el **15,3%** de les empreses dirigides per dones. També podem veure que el 50% aquests allotjaments turístics son Hotels, el 40% Càmpings i un 10% altres tipus d'allotjaments.

Les empreses vinculades amb la **Construcció** i activitats annexes representen el **9,1%** del total.

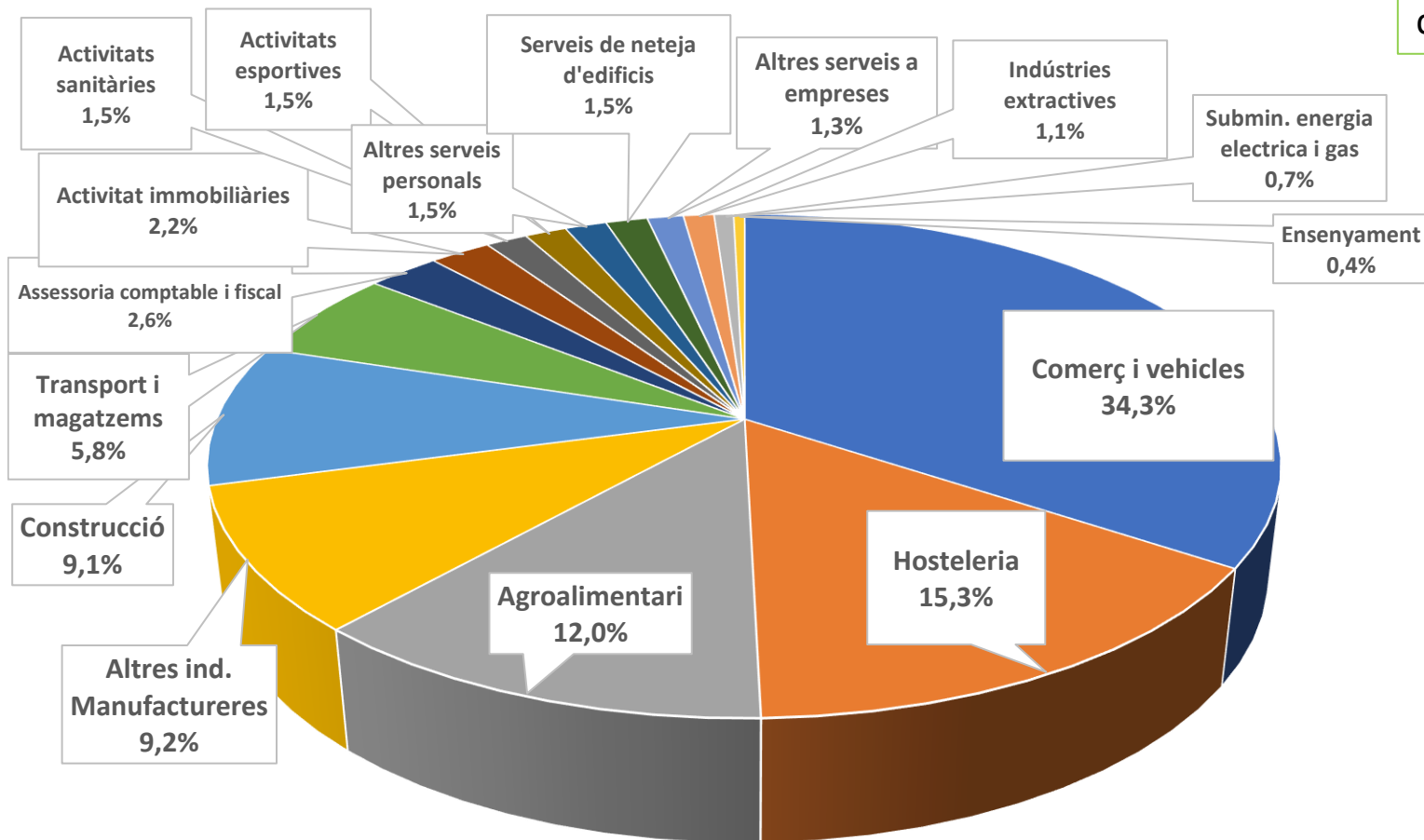
Les empreses vinculades al **Sector Primari** representen un **7,3%**, amb un major pes de l'**Agricultura** (4%), seguit de la **Ramaderia** (1,8%) i la **Pesca** (1,5%). La **indústria alimentària** més l'**elaboració vi** arriben al **4,7%**.

Les empreses de **Transport** representen un 4%, però que si hi afegim les **activitats d'Emmagatzemantge** i Annexes al transport, podem dir que el **Sector Logístic** arriba al **5,8%**.

Altres activitats on trobem empreses dirigides per dones, son les **Activitats de comptabilitat i assessoria** (2,6%) i les **Activitats immobiliàries** (2,2%). Casacuna de la resta d'activitats diverses es situen per sota del 2%, tot i que conjuntent arriben al 15% de les empreses.

3. Distribució sectorial de l'activitat

Distribució del nombre d'empresàries i directives a les Terres de l'Ebre, per sectors (2022)

Important concentració en **sectors tradicionals** (61,6%): comerç, hosteleria i agroalimentari (primari i industrial)

Baixa presència en el **sector industrial** (exceptuant la indústria alimentària i de begudes) (9,2%)

Escassa presència en **serveis a les empreses** i activitats de consultoria (3,9%)

Nombre d'empresàries i directives a les Terres de l'Ebre, per sectors (2022)

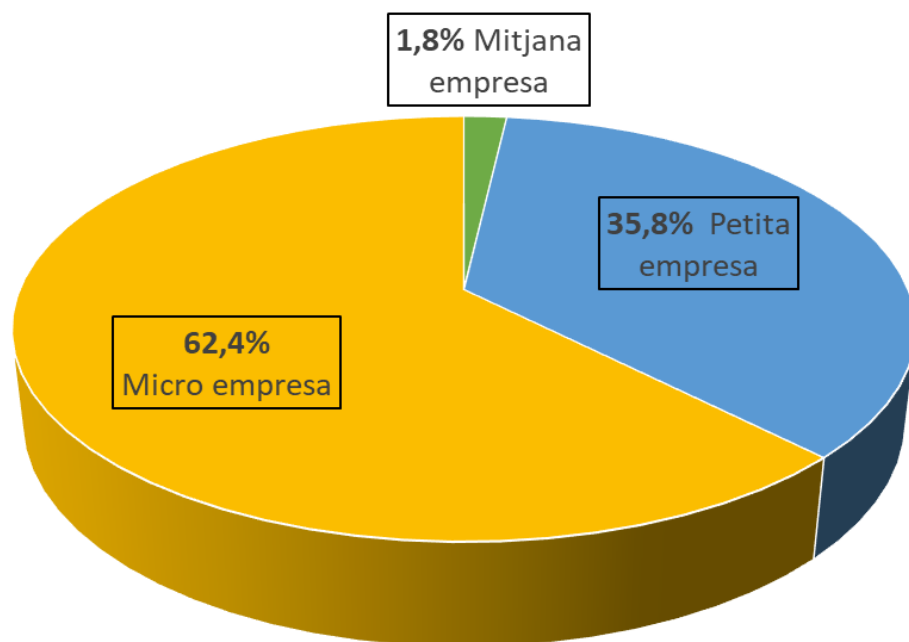
	Empresàries	
Comerç i vehicles	34,3	34,3
Hosteleria	15,3	49,6
Agroalimentari	12,0	61,6
Altres ind. Manufactureres	9,2	70,8
Construcció	9,1	79,9
Transport i magatzems	5,8	85,7
Assessoria comptable i fiscal	2,6	88,3
Activitat immobiliàries	2,2	90,5
Activitats sanitàries	1,5	92,0
Activitats esportives	1,5	93,5
Altres serveis personals	1,5	95,0
Serveis de neteja d'edificis	1,5	96,5
Altres serveis a empreses	1,3	97,8
Indústries extractives	1,1	98,9
Submin. energia electrica i gas	0,7	99,6
Ensenyament	0,4	100,0
	100	

Cal tenir en compte que, com totes les dades d'aquest estudi, les activitats d'**Ensenyament** (0,4%) i de **Sanitat** (1,5%) fan referència només a empreses, no s'inclouen les activitats de les administracions públiques.

4. Distribució per dimensió empresarial

Facturació anual superior a 50 Milions d'€	Gran empresa	%
Facturació anual entre 10 i 50 Milions d'€	Mitjana empresa	1,8%
Facturació anual entre 0,9 i 10 Milions d'€	Petita empresa	35,8%
Facturació anual inferior 0,9 Milions d'€	Micro empresa	62,4%
(Segons la Unió Europea)		100,0%

Distribució de la dimensió de les empreses dirigides per dones a les Terres de l'Ebre, 2022

Si ens fixem en la dimensió de les empreses, podem veure que **no existeix cap gran empresa** (que facturi més de 50 milions d'€ anuals).

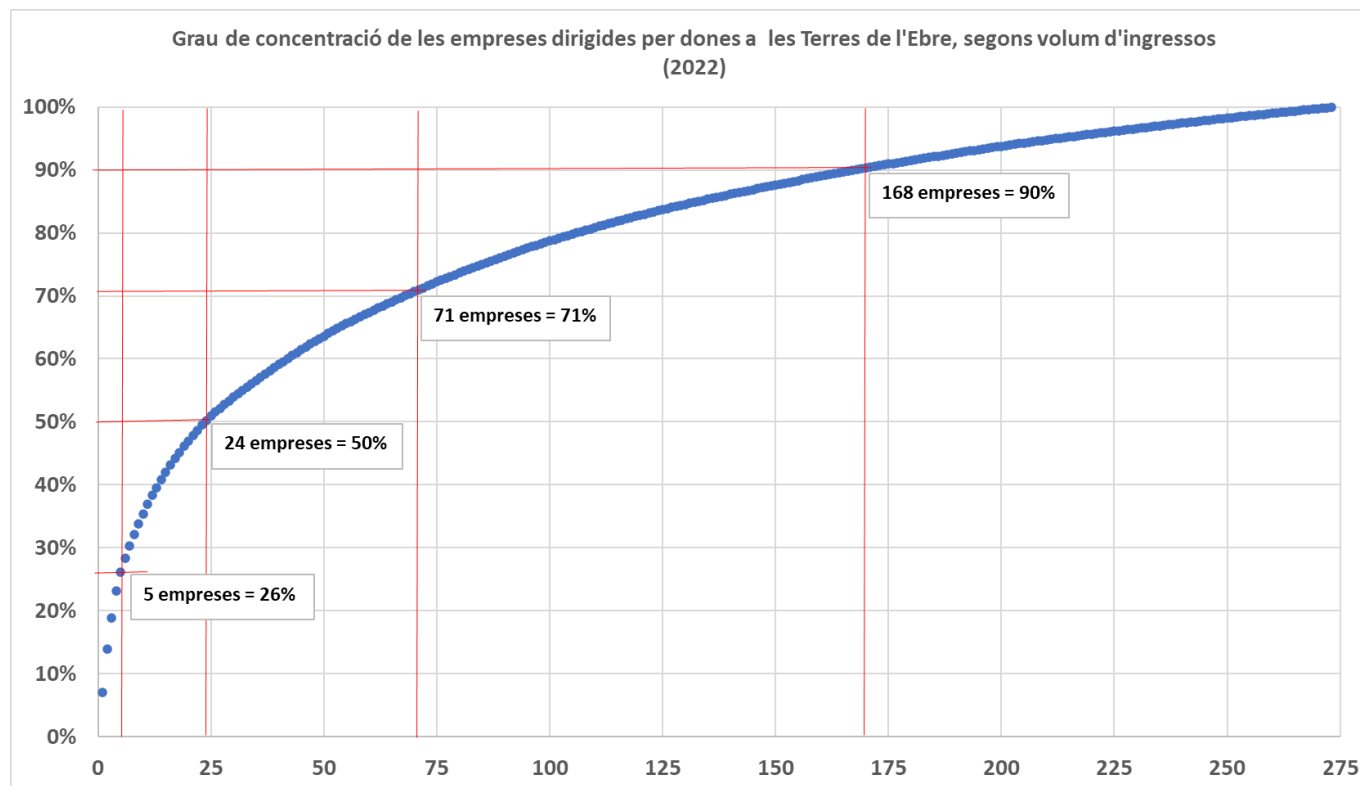
Només hi ha 5 empreses mitjanes (1,8%) amb un volum de negoci que superi els 10 milions d'€.

El 35,8% es poden classificar com a **petites empreses** (amb una facturació d'entre 0,9 i 10 milions d'€; i

la majoria d'empreses, **el 62,4%**, son **micro empreses**, amb una facturació anual que no arriba als 900.000 €.

De manera, que podem dir que el 98,2% de les empreses dirigides per dones a les Terres de l'Ebre son petites i micro empreses.

D'altra banda, també podem observar un elevat grau de concentració de l'activitat empresarial, ja que les 5 empreses més grans concentren el 26% de la facturació total de les 274 empreses analitzades. Si ampliem fins a les 24 empreses més grans, aquestes ja assolixen el 50% del volum de negoci total. Això vol dir que les 250 empreses restants facturen l'altre 50%.

Si ens fixem en la localització geogràfica de les 5 empreses més grans (26% de la facturació total) podem veure que 2 es troben a Gandesa i les altres tres a Tortosa, Amposta i la Sénia. Si ampliem el focus fins al Top-25, si afegim 3 empreses de la Ribera d'Ebre (a Mora d'Ebre, Mora la Nova i Ascó), tenim les 2 de la Terra Alta (Gandesa) i les 20 restants es troben al Baix Ebre, amb 13 i al Montsià amb 7 empreses d'aquest top-25. D'aquesta manera, a Tortosa n'hi ha 4, a l'Ametlla de Mar 3, a la Sénia 3, a Camarles 2, a Deltebre 2, a l'Aldea 2 i a Aposta, Masdenverge, Alcanar i la Ràpita una en cada municipi.

Per sectors d'activitat, en aquestes 25 empreses més grans hi trobem bastanta diversitat, però amb un pes important del Comerç a l'Engròs, ja sigui de productes alimentaris com de materials de construcció. També destaquen una empresa de fabricació de Paper i Cartró i una altra d'Activitat Hospitalària; dues empreses de fabricació de mobles, i d'altres relacionades amb Activitats de Transport, i un parell del sector turístic (un càmping i un restaurant)

5. Conclusions

Les dones empresàries representen el **19,4%** del conjunt d'empresarial de les Terres de l'Ebre. Un valor similar al del conjunt de Catalunya (19%)

La majoria d'empresàries es concentren a les comarques del **Baix Ebre** (46,5%) i el **Montsià** (35,3%), de manera similar al global empresarial, però 5 punts per sota de la concentració del conjunt d'empreses, en aquestes dues comarques (81,8% dones vs 86,7 homes)

La **Ribera d'Ebre** (7,4%) i la **Terra Alta** (10,8%), tenen un pes superior de dones empresàries, del que tenen si mesurem el conjunt total d'empreses (6,8% i 6,5%, respectivament). Això vol dir una major distribució territorial de les dones empresàries i una major presència, relativa a la Terra Alta

Per municipis, s'observa una alta concentració en **l'eix Tortosa – Amposta** (31,2%) i sumant-hi **la Ràpita, l'Ametlla de Mar i Camarles** s'arriba al 51,7% (d'empresàries en aquests 5 municipis)

5. Conclusions

Per sectors d'activitat, trobem que el **30%** de les empresàries es concentren en el **Sector Comerç** (17,5% en el Comerç al detall i 12,5% en el Comerç a l'engròs), si hi afegim la Venda i reparació de Vehicles s'arriba al 34%.

En segon lloc el **15%** de les empresàries desenvolupen la seva activitat en l'**Hosteleria** (11,7% en Restaurants i Bars, i 3,6% en Allotjaments turístics).

El **Sector Primari** representa el **7,3%**, de l'activitat empresarial de les dones a les Terres de l'Ebre (amb l'Agricultura, 4%; la Ramaderia, 1,8% i la Pesca, 1,5%)

Si al sector primari i afegim el **4,7%** de la **Indústria alimentària i l'elaboració de vi**, tenim que el conjunt de les **activitats Agroalimentàries** arriben al **12%**.

També és pot destacar que la baixa presència d'empresàries en **el sector industrial manufacturer**, on exceptuant la indústria alimentària i les begudes, representa el **9,2%** de les dones empresàries

5. Conclusions

No existeix **cap gran empresa gran** (que facturi més de 50 milions d'€ l'any) dirigida per una dona i només trobem un **1,8% d'empreses mitjanes** (que superi els 10 milions de facturació anual)

El **35,8%** dels casos es tracta de petites empreses i el 62,4% son micro empreses (amb facturació inferior als 900.000 €. Per tant, **el 98,2% de les empreses son petites i micro empreses.**

S'observa un elevat grau de concentració de l'activitat empresarial, ja que **les 5 empreses més grans** (l'1,8% de les empreses) **concentren el 26% de la facturació total** de les 274 empreses analitzades. Si ampliem fins a les 24 empreses més grans (8,7%), aquestes ja arriben al 50% del volum de negoci del total, i per tant les 250 empreses restant cobreixen l'altre 50%.

Les 5 empreses més grans, per facturació, es troben dues a **Gandesa**, una a **Tortosa**, una altra a **Amposta** i l'altra a la Sènia. Per comarques, podem veure que les 25 empreses més grans es localitzen 13 al Baix Ebre i 7 al Montsià, 3 a la Ribera d'Ebre i 2 a la Terra Alta.